

בעין חינוכית מספר 17, ד' במרחשוון תשס"ז

בקשת יום הולדת פשוטה

האדמו"ר מפיאסצנה זצ"ל הי"ד¹

רקע: דפי 'בעין חינוכית' נכתבים בדרך כלל על ידי ראשי מכללת אורות ישראל ומרציה, וכן על ידי תלמידות. לעתים רחוקות 'אירחנו' רב או איש חינוך שאינו קשור ישירות למכללה, ואשר הסכים לתרום לנו ממחשבותיו החינוכיות. לרגל יום הזיכרון (יארצייט) של האדמו"ר מפיאסצנה, אשר חל השבוע, החלטנו להביא מתורתו.

קורותיו על קצה המזלג: האדמו"ר מפיאסצנה, הרב קלונימוס קלמן שפירא, חי בשנים תרמ"ט–תש"ד (1889–1943). מצד אביו היה צאצא של ר' אלימלך מליזינסק, ומצד אמו צאצא של החוזה מלובלין. הוא התחתן בגיל 16, בגיל 20 התמנה לרבו של פיאסצנה, ובגיל 23 לאב בית דין במקום. עיקר פרסומו בימינו נובע משתי סיבות: ראשית, פועלו החינוכי. מכיוון שאנו מתעתדים בע"ה לעבוד בחינוך, לעתים אנו מתקשים להבין מה מיוחד בכך שהוא עסק בחינוך. אך יש לזכור, שכל רב עוסק בהמון תחומים ובוחר במה למקד את עיקרי פועלו; רב אחד רואה עיקר בהקמת מערכת כשרות ושיפור מערכת המקוואות, ואחר מתמקד בהקמת רשת שיעורי תורה למבוגרים; אחד מתמקד בקירוב רחוקים ואחר – בכתיבת חידושים וספרים. האדמו"ר מפיאסצנה החליט להתמקד בחינוך ילדים ברוח יהודית-חסידיית. הוא פיתח שיטה שלמה לאורה בנה ישיבה (ישיבת 'דעת משה', כנראה על שם חותנו), ואשר את חלקה ביטא בספרו המפורסם '**חובת התלמידים**'.² ספר זה, שעשה רושם גדול בעולם התורה, יצא בתרצ"ב (1932) ואינו קשור כלל למעשיו בשואה. הסיבה השנייה לפרסומו היא פועלו בשואה. האדמו"ר מפיאסצנה המשיך לפעול כאדמו"ר בתוך גטו ורשא. הוא שָׁכַל שם את אשתו, את בנו ואת כלתו, אך המשיך, עת עשרות אלפי יהודים נספו מסביב, להנהיג את חסידיו, לערוך 'טישי' בסתר הגטו, ולומר דברי תורה לחזק את תלמידיו. דברי תורה אלו, אשר נאמרו בגטו בתנאים תת-אנושיים, נשמרו באופן פלאי. סיכומי שיחות בכתב ידו נתגלו שנים לאחר מכן מתחת לחפירות של בניין בורשא. שיחות אלו הם שכונסו לספרו '**אש קודש**'.³ יש לאדמו"ר עוד כמה ספרים שאף הם ראויים לעיון.⁴ האדמו"ר נשלח לטרבלינקה, שם נרצח בד' במרחשוון. שנים לאחר מותו נתגלה יומן אישי שלו, בו כתב מהגיגיו.⁵ מתוך יומן זה (שבימינו עדיין אינו כל כך מוכר), אנו מבקשים להביא כמה קטעים קצרים המתאימים לתחילתה של שנה (ההסברים בסוגרים הם שלי). חורף טוב, יונה ג'.

...טוב לו לאדם לרשום את כל מחשבותיו, לא (בכדי) לעשות שם בחובר חיבור (לא בכדי להתפרסם כסופר), רק (אלא כדי) לחרות את עצמו עלי נייר, ולקיים (ללוות? לזכור?) את כל גלגולי הנפש, נפילותיה עם עליותיה...

¹ בד' במרחשוון, יום האזכרה שלו, עת ימלאו 63 שנים להירצחו בטרבלינקה.

² קלמיש, הרב ק' (ללא ציון שנה). **חובת התלמידים**, תל אביב: הוצאת ועד חסידי פיאסצנה.

³ קלמיש, הרב ק' (תש"כ). **אש קודש**, תל אביב: הוצאת ועד חסידי פיאסצנה.

⁴ ראה למשל: קלמיש, הרב ק' (תשמ"ט). **בני מחשבה טובה**, תל אביב: הוצאת ועד חסידי פיאסצנה.

⁵ קלמיש, הרב ק' (תשס"א). צו וזירוז, בתוך: **הכשרת האברכים**, תל אביב: הוצאת ועד חסידי פיאסצנה.

...אם רצונך לעבוד את ה' ולהעלות את עצמך מעלה, ולא תעמוד (תרצה להיות) בשנת השבעים לחייך כביום הבר-מצווה שלך, עשה זאת אפוא: בכל שנה עשה לך מטרה (ייחודית לאותה שנה). צייר בעצמך, אם שמך ראובן למשל, איזה ראובן תהיה בשנה הבאה, מה יהיו השגותיו (הרוחניות), עבודתו (את ה'), מידותיו וכל תוכנו (בעוד שנה). והראובן הדמיוני יהיה לך למדה למדוד עצמך בו (לאורך השנה), כמה חסר לך עוד להראובן הדמיוני, האם עבודתך ותיקון מעשיך של יום יום יספיקו להשלים את הראובן של השנה הבאה (כלומר: תקבע יעד שנתי בתחום הרוחני ובתחום בניין המידות, חלק את העבודה לחלקי משנה וכל פעם במשך השנה בדוק האם אתה מתקדם בקצב הנכון למימוש היעד של שנה זו). ואם הגיעה השנה הבאה ומדת את עצמך ולא הגעת אפילו לקרסולי הראובן של שנה חדשה (אותו רצית להיות), יהיה בעיניך שחס ושלום לא הארכת ימים. כי רק הראובן אשר לפני שנה (עדיין) חי, ולא הראובן של שנה זו (כלומר, התבגרת טכנית, אך לא רוחנית). 'ואברהם זקן בא בימים', אברהם של היום, ולא האברהם של אתמול (עמ' שכב).

...ברוך ה' נכנסתי כבר בשנת הארבעים לימי חיי ובעוד איזה חודשים אהיה אי"ה בן ארבעים שלימים... לבי ירא ויפחד. לא מן הליכות שנותיי כל כך אני מפרכס, כי לכך נוצרתי, רק מן דלות שנותיי, שעברו ועוברות בדלות וריקות...
הוי בן אדם, בן אדם.

הימים שלך עבר ועברו ורק כשימי הירידה מתחלת בך – נזכרת לשוב?! האם עתה כבר בטוח אני בעצמי?! וכמה תקופות בחיי עברו גם כן בתקווה (לשינוי ולתיקון) ובהבטחה (לעצמי לשנות) – ומה היה סופם?! כשגל ביום קציר נמסו ואפסו!

גם קודם הבר מצווה שלי, קודם החתונה וכו' הרגשתי מין יראה והתחזקות כזו, ואמרתי אז: כבר מוכרח אני מעתה להיות עבד נאמן לה', בלתי לו לבדו. ומי יודע אם גם עתה, כשיאריך ה' את שנותיי ואתרגל בשנות הארבעים, כמו אז גם עתה. היראה יחד עם התקווה תכלינה ותאפסנה חס ושלום... אבל אל נא אתייאש עתה, בעוד ליבי מזדעזע מן שנת הארבעים אשר לנגדי... אנסה להתאזר בכל כוחי לקבל עלי, ולהתקשר בו יתברך קשר של קיימא, וכולי האי ואולי.
ומה אקבל עלי ללמוד יותר? כמדומני שמה שאפשר לי שלא ללכת בטל – אינני הולך בטל. להתרחק מן התאוות – אם אין יצרי מרמה אותי, ברוך ה' איני משועבד כל כך לתאוות גופנית חס ושלום.

ומה חסר לי?

פשוט להיות יהודי, חסר לי.

דומה אני בעיני כצורת אדם מצוירת, שהכל בה, הגוונים, הצורה וכו'.

רק אחת חסרה.

הנשמה חסרה.

ריבונו של עולם צופה ומביט כל נעלם, לפניך אתוודה ומלפניך אתחנן...

פשוט רוצה אני מעתה להתגייר, ולהיות מעתה יהודי.

ריבונו של עולם הושיעני...

קרוב אותי אליך והכניסני היכל לפנים מהיכל.

קשור אותי אליך לעולם ועד.

(עמ' שלח)

הערה: מומלץ לשמור על דפי 'בעין חינוכית' לשימוש עתידי. כן נשמח אם תפיצו את הדברים הלאה, למשפחה ולחברים מחוץ למכללה.
מי שמוכנה לשתף את כלל הבנות במחשבות בתחומי חינוך וחיים, המתאימות לרוח של 'בעין חינוכית', מוזמנת לשלוח אליי: yyg8@zahav.net.il. בברכה, יונה גי.

מכללת "אורות ישראל", בעין חינוכית 17, ד' במרחשוון, תשס"ז